

Uus Eesti Idee

Algus lk 1

TÕNIS LUKAS

Kuidas luua uus, senisest võimsam mootor selleks, et jääda rahvusvahelises tööjao- tuses "ajudega" riikide hulka? Kuidas teha järgmine hüpe peale tiigrihüppe suhtelist edukust, mis on toonud Eestile info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate rakendamisel eeskujuliku õpilase maine?

Arvestades meie ühiskonna mobiilsust ja usutatavat potentsiaali, peame valmistuma uueks, tiigrihüppes võimsamaks hüppeks! Lõvi valmistub hüppeks – tehnoloogiliseks hüppeks.

Tuleb luua Eesti Arengufond!

Teadusmahuka kõrgetootliku majanduse käivitamiseks peame looma uue hüppelaua. Paljude arvamuste järgi leidis näiteks Soome endale seitsmekümnendatel just sellise, millest nüüdseks on väljaarendatud riigi kõigutamatul edulugu. Kui mõnedes valdkondades ei pruugi põhjanaabrite esiletõstmine just alati hea maitsega sobida, siis innovatsiooniedendamisel on nende edu kaheldamatu. Soome SITRA mudel võiks olla meile heaks eeskujuks, kuidas ette valmistada ja viia läbi arenguhüpet majanduses.

Praeguse valitsuskoalitsiooni leppes välja pakutud riskikapitali

mudel on heade tulemuste saavutamiseks liiga algeline. Ei ole mõtet tõsta rahvuslikust tulust suurt summat lihtsalt välja, selleks, et maandada eraettevõtjate selliseid riske, mille võtmise mõttekusest ei tea avalikkus midagi. Ettevõtjate vähese innovaativuse taga ei ole mitte raha – see ei ole maailmast otsa saanud ja pangad on võimelised andma laenu ka suurema riskiastmega projektidele.

Reaalsete tulemuste saavutamiseks on vaja luua terve süsteem riski- või arengufondi ümbriseva uue organisatsioonikultuuriga. Nende mitmekülsete funktsioonide rahastamisega tegelevat Arengufondi finantseeritakse sinna paigutatud põhikapitali tootlustest tulevatel vahenditest. Seejuures tagatakse põhikapitali säilimine. Põhikapital ise moodustuks Eesti Telekomrii riigi käes olevatest aktsiastest. Nii saab riigi osaluse selles ettevõttes panna Eesti tulevikueesmärgi teenima ka ilma aktsiast müümata.

Oleme pikka aega otsinud Eesti Nokiat, pöörates eeskujule järele taaskord meie põhijamaiste naabrite poole. Mina arvan, et Eesti Nokia pole Spunk, mida saab leida, see tuleb sünnitada ja kasvatada. Eesti Arengufond saab olema Eesti Nokia ema – selle algallikas.

Isamaaliidu seaduseelnõu

Isamaaliidu poolt sel kevadel Riigikogule esitatud ja teiste parteide toetust ootava arengufondi seaduseelnõu kohaselt peaks fond olema avatud ka muule rahale – nii erakapitali osalusele kui võimalusel riigipoolsetele tagastamatutele toetussummadele.

Sellisel kogutud rahast saaks fondi ümber koondunud ajupotentsiaali abil nn. Tark Raha, mis liitub algatustega, millel on mõte sees. Arengufond ei tohi olla lihtsalt nurgas seisev rahakott. Selle juurde peaks olema koondatud suur hulk rahvuslikku ja rahvusvahelist tarkust. Innovatsiooni vajaduste ja maailma arengutrendidega peaks pidevalt kursis olema ka ühiskonna otsustajad – majandusjuhid, ajakirjanikud, poliitikud.

Loodame kõik, et ühiskonna helgemad pead suudavad oma otsustega tulevikku kujundada, sest isevoolu minek tundub hirmuäratavana, vähemalt looduskeskkonda silmas pidades. Innovatsiooni üheks rolliks on kindlasti keskkonna säästmine. Uueks ajastuks maailma energeetikas ja tootmiskultuuris tuleb valmis olla. Ja nagu asjatundjad tähelepanu juhivad – ei lõpe mitte nafta ja gaasi ressurss, vaid 20. sajandi maakera biosüsteemi-

ga mittekohanevate tehnoloogiate ajastu on lõpule jõudnud. Muutumas on ka tarbijate suhtumine loodusesse, mis esitab uued nõudmised tehnoloogiate parandamisele ja kasutatavatele ressurssidele.

Seepärast vajamegi me sõna otseses mõttes arengufondi, mitte valitsuse variandis pakutud kitsast riskikapitalifondi, mis võib väga kergesti muutuda lihtsalt poliitilise rahajagamise allikaks. Arvestades Eesti vajadusi innovaativse mõtteviisi ja seda soodustavate poliitiliste hoiakute kujundamisel, sobiks meile kõige paremini just selline ajustrusti ja riskikapitali ühendamine.

Eesti vajab "Lõvihüpet"

Isamaaliidu poolt algatatud eelnõu baseerub Eesti Panga juures tegutsenud Strateegiliste Algatuste Keskuse ettepanekul ja näeb ette Eesti Arengufondi asutamise avalik-õigusliku juriidilise isikuna. Arengufondi kõrgeimaks organiks oleks kavade järgi nõukogu, kuhu kuuluks kaheksa liiget, kelle hulgas oleks ametikoha järgi Riigikogu esimees, Riigikogu majanduskomisjoni esimees, Tartu Ülikooli rektor, Tallinna Tehnikaülikooli rektor ja Eesti Panga president. Ülejäänud kolm ettevõtjate ja üldsuse

esindajat valitakse nõukokku neljaks aastaks.

Seadusalgatuse eesmärgiks on soodustada Eesti üleminekut teadmispõhisele majandusele. Eesti teadlaste ja innovaativsete ettevõtjate ning tiptasemel spetsialistide tööjõud tuleb rakendada ühiskonna arenguks. Inimestele tähendab see uute kõrgepalgaliste töökohtade loomist ning heaolu tõusu.

Kui me ei tee juba täna pingutust, mis aitaks koondada nii Eestis leiduvat kui ka rahvusvahelist edasiviivat mõtet, siis ei täida me ka oma eesmärgi – pühendada oma lastele tugev ühiskond.

Käes on aeg teha Eesti erakondade üksmeelne pingutus ühiskonna uueks tehnoloogiliseks arenguhüppeks, nii et teadus- ja arendustegevuse rahastamismahud avaliku sektori ja eraettevõtete ühistegevuses tõesti tunduvalt tõuseksid ja et Eesti omalt poolt viiks Lissaboni protsessi eesmärgid ellu. Ja et see raha ei kuluks lihtsalt "tühja hinge täitmisele petliku rõõmuga", vaid läheks arengusse – kutsun kõiki Eesti poliitilisi parteisid ühinema nn. Tallinna protsessiga uut tüüpi arengufondi ellukutsumiseks. Sellest peab saama tõeline "lõvihüpe"!

Arengufondi kommentaare

Allhankeid Eesti majanduses on tihti manatud, kuid neil on ka hea pool. Allhankefirma osaleb globaalses konkurentsis ja saab järelikult hakkama. Ning koos ettevõtete arenguga õpivad ka inimesed. Siiski pole allhange igavese õnne allikas. Allhanke eest makstakse vähem ning allhanke tegemine on lihtsam kui lõpptoodangu loomine ja mahamüümine. Ning kuigi ka allhankijate tööviljakus kasvab, suurenevad palgakulud kiiremini ja varsti ei püsi me enam konkurentsis.

Arengufond oleks konkreetne samm teadusmahuka ettevõtluse edendamiseks. Sellise fondi puhul pean oluliseks:

- Tegevus peab olema suunatud üksnes põhieesmärgile st lootustandvate ettevõtete kapitaliseerimisele. Mingeid lisaulesandeid ei tohiks fondile kaela määrada.
- Riigi raha tuleks investeerida üksnes koos erakapitaliga.
- Fondi juhtimine peab olema lihtne, poliitikutele tuleb eelistada vastava valdkonna asjatundjaid.

Küllap leidub ka kahtlejad riigi raha sellise kasutamise suhtes. Ometi näeme kõikjal Euroopas, kuidas teadusmahukatesse ettevõtetesse investeerivad fondid edukalt töötavad. Et mitte jääda paigale tammuma ja teiste Euroopa maadega sammu pidada, tuleb Arengufond kindlasti luua.

Heldur Meerits

Riigipoolne huvi toetada innovaativset ettevõtlust oleks väga tervitatav.

Rahvusvahelises konkurentsis oma uute toodetega läbilõõmiseks peavad Eesti riik ja erainvestorid tegema koostööd. Kuid kavandatav fond peaks olema absoluutselt vaba päeva- ja parteipoliitilistest mõjutustest. Selles mõttes on Isamaaliidu poolt pakutud Arengufondi eelnõu hästi tasakaalus, kuna toob siin mõjukate otsustajate ringi ühiskonnas autoriteetsete institutsioonide juhid. Pean loodavas Arengufondis vajalikuks erakapitali kaasamist ning vastavalt ka erainvestoritele suurema otsustusõiguse andmist. Kuid oluline on teha esimene samm ja see fond luua, milleks Isamaaliidu eelnõu annab kõik võimalused.

Hillar Soosalu,
ettevõtja

Innovatsiooni edukus määrab tuleviku

21. sajandi eluvõimeline rahvas peab ise midagi pakkuma maailmale, muidu jääb üle vaid odava tööjõu roll või kadumine. Innovatsiooni peab riik toetama, et murda läbi rahvusvahelisest konkurentsist.

Rahvusliku ärkamise aegne üleskutse – hoolimata arvulisest väiksusest saada suureks vaimult – muutub aktuaalsemaks kui ei kunagi varem. Kaasaegne terve rahvavaim on püsiv vaid siis, kui ühiskond tagab kaasaegse tehnoloogilise hariduse ning teadussaavutuste rakendamise rahvamajanduses.

Eesti areng on juba mõnda aega tagasi jõudnud seisundisse, kus majanduse ümberkorralduste hoog on raugenud ning üha uutest välisinvesteeringutest ja lihtlabastest maksukärbetest ei piisa, et anda Eesti majandusele uus, jätkusuutlik struktuur ja kvaliteet. Eestis toodetavad kaubad ei ole maailmaturul piisavalt konkurentsivõimelised, nad on enamasti väikese lisandväärtusega, lihtsad ja odavad. Eesti ettevõtjad suudavad konkureerida odava tööjõu, mitte aga uute teadmiste, tehnoloogia ja innovatsiooni baasil. Tootmise tase ja ekspordivõime on aga otseses seoses meie jätkusuutlikkuse ja rahva elatustasemega.

Tegelikult on see kõik muutumas riikliku ja rahvusliku sõltumatus, koguni rahvana püsijäämise küsimuseks. Tänapäeval määrab riikide ja rahvaste arengutaseme, konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse suuresti

Tiit Sinissaar
Riigikogu liige 1992-2003

see, missugune on nende tehnoloogia- võime. Selles asjas võib jagada riike ja rahvaid kolme suurde gruppi: 1) need, kes on suutelised ise uusi tehnoloogiaid välja töötama, 2) need, kes on võimelised neid rakendama ja 3) need, kes selleks võimelised pole. Viimaste eksistents sõltub maailmaturul müüdavate loodusvarade olemasolust ja kui neid ei ole, siis jääbki ainult odav tööjõud, see on aga juba selge sõltumine teiste armust.

Esimesse rühma ei satu Eesti mitte iialgi, sest sinna kuuluvad tänapäeval üksnes väga suured ja väga jõukad riigid ning see tendents on pöördumatult süvenev. Kolmandasse me praegu veel õnneks ei kuulu, aga jätkuvalt üksnes odavale tööjõule panustades muudkui vahselt libiseme ja niimoodi on oht sinna kukkuda täiesti reaalne.

Oleme niisiis väga väikese rahvana teises grupis ja meie ülesanne on sinna pidama jääda. See tähendab tegelikult võimet tehnoloogiaid rakendada ja oma vajadustele kohandada ning selle võime realiseerimise jaoks vajalikku nii omamaisele teadus- ja arendustööle tuginevat tehnika- haridust kui ka vastavat tootmisstruktuuri ja majanduskeskkonda. Näiteks kõrgtehnoloogilises ja jätkusuutlikus Soomes arvatakse, et vaid 3% kuni isegi kõigest 0,5% tehnoloogiaid töötatakse välja kodumaal, ülejäänud 97% või koguni 99,5% on tehnosiire teistest riikidest. Muide, riigi poolt loodud struktuur ja keskkond sünnitasid Soomes Nokia ja mitte vastupidi, nagu Eestis näikse sageli arvatavat.

Lühidalt: et 21. sajandil rahvusena püsima jääda, peame olema tehnoloogia- võimelised. On ülim aeg asuda teadmispõhise ühiskonna programmide ja arengukavade väljatöötamise juurest neid ellu viima.

Tiit Sinissaar

